

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelytől, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartási cikkek stb. intézendők.

Nyilvántartási cikkek soronként 10 kr-ért közölhetők.

SZEKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre. 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak területegért 4 krajczár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítottak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Szekelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Szekelyföld“ kiadó-hivatala.

Divatos járvány.

Nincsen olyan társadalmi kérdés, a melyet a sajtó olyan alaposan megvitatott volna már, mint a párbaj. Kötetekre megy a száma azoknak a cikkeknek, melyek a napilapok hasábjain ezt a modern erkölcsi betegséget ostromozták. Megvitatott minden oldaláról; hozzászóltak a jogrend, a józan ész és a társadalmi haladás szempontjából; de egy lépéssel sem vették közelebb a kérdést a megoldáshoz.

Hiába emelte fel időnként a sajtó tiltakozó szavát a törvényes gyilkosságnak eme módja ellensége — a párbaj — a mánia valóságos erkölcsi járványa lett körünknek, mely periódice viszatér, hogy némelykor veszélyes dimenziókat öltsön fel s a társadalom minden rétegéből sürűen szedje áldozatait.

Vele szemben a sajtó is tehetetlen. De ennek megvan a maga természetes oka.

Mert hiába ír valaki fényes és ragyogó

vezércikkeket, meggyőződést szavakkal keltani soha sem fog — ha tettei ellenkeznek szavaival. A sajtó is abban a hibában leledzik, hogy a párbajt annyira elítéli elméletileg, — hogy e meggyőződésért kész megverekedni. Ugy tesznek a cikkiró urak, mint Voltaire és Lamartine, a kik durván támadták meg e középkori barbarizmust, de Rohan lovagnak és Pepe Gábornak egyszerű kritikája elég volt, hogy mind a ketten kihívják őket.

Pedig mindinkább általánossá kezd válni az a meggyőződés, hogy állapotaink e téren tarthatatlanok. Hiszen a ki figyelemmel kíséri a napi újdonságokat, vissza fog döbbsenni a tömeges párbajhírekről, melyeket a sajtó hetek óta regisztrál. Pedig ez a szám csak kis százalékát képezi a párbajok statisztikájának, mert a legnagyobb része nem is kerül nyilvánosságra.

A járvány periodusa újra visszatért s oly ijesztő módon pusztít, hogy nincs nap egy újabb párbaj-hír, egy újabb párbaj-esemény nélkül. Mintha csak erre csinálták volna azt a jellemző klasszikus mondást: „Nulla dies sine linea!“

Nem a párbajozót tekintik most már kivételnek — hanem az a fehér holló, a kinek egy téli szezónban két-három párbaja nem volt. Mintha az igazság jelvénye nem is a mérleg lenne többé, hanem a pisztoly és a kard!

Félig érett gyerkőcök hivatkoznak a kardra mint tekintélyre s az ifjúság körében uralkodóvá lett az a felfogás, hogy annál nagyobb a becsület, minél ügyesebben tud valaki parírozni. Sőt vannak, a kik a párbajt sportszertűnek tűzik s gyakran mesterséges eszközökkel fejlesztik a konfliktusokat. A becsület iparvagjai ezek, a kik többé nem eszköznek, hanem célként tekintik a párbajt.

Ideje volna, hogy ezeknek az állapotoknak egyszer s mindenkorra véget vessünk.

A párbaj csak abba a korbá illett bele, mikor a jogot az erőszakkal, a becsület fogalmát a személy sérthetetlenségével zavarták össze. De most, a XIX. század világosságában a becsület fogalmának erkölcsi jellege tiltakozik az ellen, hogy az egyéni önkény mondjon felette ítéletet.

A valódi becsületérzésnek vagyis az egyéni méltóság önértetének undorral kell elfordulni egy olyan intézménytől, mely a testi ügyesség fejlettségétől vagy az ostoba véletlentől akarja függővé tenni a becsületet.

Tudom azonban, hogy oly generális tévedéseket, melyeket a közszellem vesz védőszárnnyai alá, egyszerre kiirtani nem lehet. De ha törvényeink oly erélylyel támadnák a párbajt, mint a minő erélylyel nem védelemzik a becsületet, bizonyára másként állnának a dolgok.

A becsület elleni vétségekre nézve törvényeink megtorló intézkedései enyhék és felületesek. Pedig ha a becsület a legdrágább tulajdon, úgy az igazságszolgáltatásnak kötelessége volna ezt is mint minden tulajdont, vagy éppen mint az életét értékéhez képest védelmezni.

A büntető kodex enyhe intézkedései csak fokozzák azt az ingert, mely a párbaj divatosságát meghonosítja. Nem állítom, hogy a tételes törvények egyszerű módosítása radikális kurát eszközölhetne, de mindenesetre hatalmas tényezője lenne a párbajdüh mérséklésének s lassanként átalakíthatná a közszellemet is, hogy az ítéletével többé ne a megsértettet, hanem a sértőt vessen meg.

Anglia társadalmi kiküszöbölte a párbajt. Pedig mondhatom, a lovagias érzület, mely a szó szentül tartása, az érzelmű hűsége és a nők iránti tiszteletben nyilvánul, sehol sincs annyira kifejlődve, mint éppen nálunk.

Azt hiszem, ha a törvényhozás a kodexben csak annyi változtatást eszközölne, hogy a

A „Szekelyföld“ tárczája.

Apróságok.

Korbácsbüntetés Oroszországban. A minden oroszok csárjának birodalmában a korbácsbüntetést újra divatba hozták. Nyílt titok, bár illetékes körökben tagadják, hogy mióta a tartományfőnököket rendszeresítették, a korbácsbüntetést még szigorubbán alkalmazzák, mint az előtt. Valamelyik pétérvári lap most azt írja, hogy a tulasi kerület kormányzójának egy parancsa van birtokában, melyben a községi bírának meghagyja, hogy azokat a parasztokat, kik adójukkal hátralékban vannak, nyilvánosan korbácsoltassák meg. Az illető lap most hevesen megtagadja e visszaéléseket s azt mondja, hogy nem goromba, elbódult önkényre, hanem okos, habár szigorú rendszabályokra van szüksége.

Tenger alatt járó hajó. Német lapokban sokszor volt szó a „Gymnot“ nevű francia hajóról, mely arra a célra készült, hogy a tenger vizének mélyében járjon, a hullámok alatt. Német lapok meghiusult kísérletnek állították az egészet. Egy angol szaklap egyik közelebbi számában azonban azt írja, hogy a „Gymnot“ jól teljesíti feladatát, s nem régiben is azt a feladatot

oldotta meg, hogy torpedó-naszádok által szorosan elzárt kikötőből akadály nélkül kijutott és oda ismét visszatért. Ugyanis: a meghatározott órában a kikötőből annak kis bejáratán át távozott, onnan kiérve a tenger színe alá merült, egy darabig láthatatlan volt, mely idő alatt a zárlaton áthalolt, s ennek körén kívül a tengerszín fölé emelkedett annyira, hogy állóhelyének megállapításához szükséges észleletekre alkalmat nyújtson; ezután ismét alámerült és a kikötő nagy bejárata felé hatolt. Ez alkalommal a záró torpedó-naszádok egyike alatt elsikolva, egy pillanatra észrevették ugyan, de nem oly határozottsággal, hogy üldözöbe lett volna vehető.

Lefejezettek feje. Boinet Ede francia tudós Tonkingban különféle kísérleteket tett lefejezett emberek fejével, s tapasztalatait így írja le: A kivégzettek egyike anamita volt, a ki felgyújtott egy falut s ezért halálra ítélték. Az elítéltet letérleltették s a kezét hátra kötötték. Ekkor megparancsolta neki a hóhér, hogy a nyakát jól tolja előre s a fejét horgaszsa le. A hóhér ezután megnyálazta az elítélt nyakát, azon a helyen, a hova a bárdal sújtani akart, s egy hatalmas csapással egyszerűen levágta az elítélt fejét. A testből mintegy 60 centiméternyi magasságba szökelt fel a vér, de ez a magasság nagyon gyorsan alászállt s már két perc múlva nem is serkedt vér a rettenetes sebből. Maga a fej alig vérzett. A fejet, mely a lábak közé esett, fölveztük és megvizsgáltuk — így folytatja Boinet. — A szemek nagyra nyíltak, a pupillák megnöttek, s leírhatatlan az a kétségbeesés, félelem és borzalom, a mely a szemekből reám meredt. Az arc egészen sárgás sápadt, a fogak egymásra voltak szorítva s az arcon a rettenetes félelem kívül még a meglepetés kifejezése ült. Az ajkak lassan szélesre húzódtak, s a csukott száj ki nyílt. A hátsó rágógázott s vagy két percig gyors, ritmikus mozgást végzett. A gége hevesen összehúzódott s az első pár pillanatban a torokban olyan mozgás volt észlelhető, mint a nehézkes nyeléskor. A hangszálak is mozgottak, valamint a kettévágott nyakizmok is. Ezek a mozgások azonban csak két percig tartottak, azután teljesen megszűntek. Ekkor a villamos gépet hoztuk működésbe. A négy Bunsen-elemből való villamosságot a gerinczagon vezették a fejbe. Az izmok a villamosság hatása alatt hevesen összehúzódtak, s a kéz, mely a fejet tartotta, a halántékizmok erős rángatózását érezte. Az ajk izmai olyan mozgást végeztek, mint a pipázó ember. Az orr czimpái gyorsan mozogtak, mint az olyan embernél, a kin nagy felindulás vett erőt. Az ajkak felduzzadtak s a fej erősen csikorgatta egymásra szorított fogait. Ezek

árba j vétségében az államfogház helyett
örtön értendő s az elesett családját a győz-
tes kárpótolni tartozik, rögtön más képet mu-
tatna a párbaj-statisztika.

Pedig a családok létkérdése megkövetelné,
hogy a kárpótlás eszméjét fontolóra vegyük.
Hisz az, a ki előre megfontolt szándékkal
embertársának életére tör, a legkevesebb, a
mit megérdemel, hogy a kenyérkeresőtől meg-
fosztott családot a nyomor és végszükség el-
len biztosítsa. A családi élet iránt tartozó ma-
gasabb állami szempontoknak nem volna sza-
bad a kérdést egy pillanatra is függőben
hagyni.

Mindenesetre a haladás jeleit látjuk nyil-
vánulni abban, hogy a közelmúltban egy tör-
vényszéki bíró birt elég bátorsággal, hogy
nyíltan gyávaságnak bélyegezte azt, hogy a
társadalmi előítéletek nyomása alól egyesek
magukat emancipálni nem merik. Kárho-
tatják a párbajt s a legelső provokálás elég-
séges, hogy elméleteiket halomra döntse s
karddal kezükben tagadják meg meggyőző-
désüket. Egyesek a szokásra — a társadalom
előítéleteire hivatkoznak, melylyel a legtöbb
ember szembeszállni gyenge. Azzal érvelnek,
hogy változzék meg a közszellem elébb — s
meg fognak változni az emberek is.

De hát nem érzi-e a társadalom, hogy e
dilemmával minő czirkulus vicziozusba jutott?
Egyeseknek kell elébb azzal az erkölcsi bátor-
sággal rendelkezni, hogy a közszellemben
lappangó téves irányzattal szemben állást
foglaljanak el — s ezt a pusztító erkölcsi kór-
ságot kiirtsák a társadalmi felfogásból.

A fővárosi bizottság fegyelmi választmánya
fejére ütött a szegnek, midőn közelebbi ha-
tározatával egy városi hivatalnokot felfüggesz-
tett állásától, mivel párviadal vétségével vá-
dolták.

Mi nem a személylyel akarunk itt foglal-
kozni, de a választmány határozatával, mely
megfelel elvi felfogásunknak s némileg hozzá-
járul ahhoz is, hogy a párbajnak mint a közép-
kor fejletlen jogviszonyainak satnya tradíci-
óját kiirtsa a felvilágosodás századának köz-
felfogásából.

Mélyre ható bajok gyökeres orvoslást kö-
vetelnek — s erőszakos intézmények daczra
hívják maguk ellen az erőszakot.

De a választmány ítéletének szigorúsága
csak akkor lehet igazságos és teljesen mego-
kolt a mélyen sújtott hivatalnokra, ha ezt a
mértéket nem csak egyes esetekben alkalmaz-
zák, hanem az elvi álláspontot minden esetben
következtesen applikálják.

a mozgások teljes nyolcz perczig tartottak, azután
végkép megszűntek. — A másik kísérletet Boinet
egy kalózkapitány fejen végezte. Ezt a szeren-
csétlen embert a legrettenetesebb módon ölték
meg. Hurkot kötöttek a nyakára s ezt a hurkot
két ember teljes erővel összehuzta. Mikor a kalóz
már félig megfuladt, levették a nyakáról a hurkot
s pár perczig vártak, míg feléledt. Ezt a kegyet-
len procedurát háromszor ismételték, s csak az
után vágta le a hóhér a fejét. A kivégzett feje
egészen szürke volt, az ajkai kékek, a szemgolyói
rángatózva körben forogtak. Az eliteltből alig
folyt vér s a fejben már a villamos áram is alig
tudott mozgásokat előidézni.

A világ leggazdagabb embere. A bol-
dog halandó, ki a világ leggazdagabb emberének
czimére jogos igényt tart, Westminster hercege-
fia, a ki, ha eléri nagykorúságát, 15 000 font ster-
linget, vagy 375,000 frankot költöthet el — na-
ponként!

Nem szabad piszszegni. A stuttgarti
udvari színházat nagyon illedeemes közönség látó-
gatja Tapsol szívesen, de a nem-tetszés jeleit ma-
gába zárja. Legfelebb a tolaikod claque-ot pisz-
szegte le. Most aztán a színház előcsarnokában és
folyósóiban intendáns rendeletet függesztett ki,
mely a nem-tetszés minden nyilvánulását tiltja.
A közönség haragosan olvassa minden este a tilal-
mat, s azzal tüntet, hogy nem tapsol.

Az újév alkalmából a szabadelvű-párt az idén is
megtartotta szokásos tisztelgését a kormányelnök-
nél. A párt nevében Tisza Lajos üdvözölte Sza-
párt, ki válaszában kijelenté, hogy a kormány
kivánatosnak tartja, miszerint Németországgal
mindkét fél érdekeinek ösztönén megfelelő keres-
kedelmi szerződés létesüljön. A jóakarát minden
tényező részéről megvan és remélhető, hogy a
szerződés előnyösen jön létre.

Egyházipolitikai tekintetben kifejté, hogy a lát-
szat daczára a felekezetek közti türelmetlenségre
az országban nincs hajlam. Reméli a főpapok tör-
ténelmi hazafiságától, hogy egyes, hivatásukat
felfogni nem tudó vagy nyíltan nem bevalló ala-
ntas közegek vakondokmunkája daczára meg fogja
találni az utat a kibontakozásra, melyet eddig
sokkal fontosabb kérdésekben megtalált, hogy a
vallásfelekezetek békéje ezentul se zavartassék.

A közigazgatási reform kérdésében ellenkező
híresztelésekkel szemben fentartja a kormány
programját, mely az egész államszolgálatot re-
formálni akarja; a közigazgatás reformjára vonat-
kozó javaslatok beterjesztését pedig már a leg-
közelebbi időre oly módon veszi czélba, hogy a
közvélemény azokkal behatóan foglalkozhassék.
Erős küzdelemre van a kormány elkészülve; re-
ményli a pártnak és a nemzet többségének támo-
gatásával a győzelmet. A kormánypárt közti vi-
szony beüszorodását konstatalja az azon kívül állók-
kal szemben, kik a párt kebelében szeretnek egye-
netlenséget keresni. Köszöni a párt eddigi támo-
gatását s kéri ezentul is. A miniszterelnök szavait
több helyen élénk helyeslés és éljenzés kísérte.

Kézdi-Vásárhely város képviselő- testülete

mult hó 31-én gyűlést tartott, melynek tárgyai
közül a következőket emeljük ki:

1. Tudomásul vétetett Háromszék megye alispán-
jának leirata, mely szerint megengedtetett, hogy
a kézdijárási állatorvos egyszersmind Kézdi-Vá-
sárhely város állatorvosi teendőit is intézze 150
frt évi fizetésért.

2. A tűzoltó-egyesület önképző-köre részére 4
öl tűzifa szavaztatott meg.

3. Az 1891. évre megállapított legtöbb adót
fizetők névsora tudomásul vétetett.

4. Az 1886. és 1887. évi városi számadások a
megye által jóváhagyva leküldetnek. — Tudomá-
sul vétetett.

5. A községi iskolaszék köszönő iratot küld a
képviselőt azon intézkedésért, hogy a szegény
tanuló fiúk és leányok téli ruházatára 100 frtot
szavazott meg. Ezzel kapcsolatosan polgármester
bejelenti, hogy a 100 frt-hoz a kézdívásárhelyi ta-
karékpénztár még 20 frtot küldött. Az így fel-
szaporodott 120 frtlól 42 fin és leány tanuló nyert
téli ruhát.

6. A kézdívásárhelyi „Rudolf“ kórház kérésére
a város, mint erkölcsi testület, 25 tag után 25 frt
évi fizetés mellett 6 évre a veres keresztt egy-
letbe lép.

7. Polgármester bejelenti, hogy a városi fogyasz-
tási adókra nézve az államkincstárral egyezség
jött létre, mely szerint a város 12,800 frtban vette
át a bérletet, de ezen összegből is 500 frt kezelési
költség czímen leütetik. E szerint tehát a bér-
összeg voltaképen csak 12,300 frt. A képviselőt a
kötött egyezséget tudomásul veszi s jóváhagyja.

8. Polgármester előterjeszti, hogy a Kecskés-
Zsiros havas fájának megvásárlása iránt ajánlat
tétetett. Az ajánlattevő egy brassói czég. Az aján-
lat szerint a megkínált vételár 60,000 frt, s ezért
a város a Kecskés Zsiros havasból a Romániához
szakadt területet tulajdonjoggal, a Magyarorszá-
gon fekvő résznek csupán fáját adná át. Az erdő
kihasználása 20 év alatt történik. A vételár 10 év
alatt egyenlő részletekben fizetettnek. — Ezen
ajánlat tudomásul vétetvén, elhatároztatott, hogy
mivel tulajdon elidegenítéséről van szó, egy má-
tól számítandó 30 napra összehívandó gyűlésben
fog tárgyalatni. Egyszersmind a tanács mellé
egy bizottság küldetett ki, mely a gyűlés napjáig
az eladásra szánt fa mennyiségéről s értékéről
tájékoztást szerezzen.

9. Polgármester bejelenti, hogy az italmérsi
jog bérbeadása nem sikerülvén, az jövőre is házi-

lag fog kezeltetni. — Helyeslőleg vétetett tuda-
másul.

10. Polgármester bejelenti, hogy a fogyasztási
adók és az italmérés felügyeletével Kovács Pál
és Nagy József bizattak meg jövő évre is a 2 szá-
zalék díj mellett.

11. Polgármester bejelenti, hogy a piaci vá-
nak házilag való kezelése a mult évben igen szép
eredményt hozott. Befolyt e czímen 10,000 frt,
melyből 1500 frt kezelési költséget leütve, tiszta
bevétel 8500 frt. — A képviselőt az előterjesztést
tudomásul vevén, elhatározza, hogy a vámszed s
jövő évre is házilag kezeltessek.

Több tárgy nem lévén, polgármester mel-
hangan mond szíves köszönetet a képviselőnek,
lefolyt évben tanúsított támogatásért s boldog új
évet kíván a testületnek. Mire Baló László
képviselő a képviselőt nevében üdvözölte a taná-
csot. A gyűlés ezután emelkedett hangulatban
oszlott el.

T a n ü g y.

Emlékirat

Háromszék vármegye által dajka-
képző tanfolyammal kapcsolatos ki-
dedőv képezde fölállítása tárgyában
(Hatálykai P o t s a József főispán elterjeszté E ö t v ö s
Károly Lajos kir. tanfelügyelő)

A székely művelődés székely létkérdés. Mert a
nép szaporasága és a birtokviszonyok mostohasága
vagy magas értelmiséget igénylő legintenzívebb
gazdálkodásra, vagy a nemzetgazdasági verseny
egyéb terein az idegen tényezőkkel megmérkőző
nagyobb intellektuális erő kifejtésére készíti a
Székelyföld lakóit. Még a székely kivándorlás
nemzetközi forgalomba jutó tőkéje is ez értelmi
tulsúlyban gyökerezik, valamint a nehézkedés
természeti törvénye szerint a termékenyebb és
művelteletlenebb Kelet felé áramlást a nyugati ma-
gyar területekre irányzó „székely kitelepítés“ is
csak a versenygyőző nagyobb képzettség támo-
gatásával sikerülend.

A székely iskolák a „székely kérdés“ megoldá-
sának leghatalmasb eszközei voltak régtől fogva
azok ma is. E közmeggyőződésnek tanujeljei — a
többi székely megyéktől eltekintve — csupán Há-
romszék vármegyében százezerekre menő tanala-
pok és az utóbbi 20 év alatt felállított mintegy
70 állami és községi népiskola mellett 1 főgimná-
ziumnak, 2 polgári iskolának, 2 felső népiskolának
3 ipartanműhelynek, 2 árvaháznak stb. létesítése.

Elismerésre és tiszteletre méltó önfentartási
munkássága ez a székely társadalomnak. Az áldo-
zatképeséghez viszonyítva, nagyobb ez áldozat-
készség, mint az ország bármely vármegyéjénél,
jelül annak, hogy a létharcz ösztöne hazánk egy
vidékét sem utalja a művelődésből erőmerítésre
oly mértékben, mint a Székelyföldet.

A meglevő tanintézeteknek csak fejlesztése lesz
ily körülmények közt Háromszék tanterületének
teendője; szaporításnak alig válik a közel jövőben
szükségessé. Midőn ezt hivatalos tapasztalataim
nyomán örömmel jelentem ki, egyszersmind köte-
lezve érzem magamat rámutatni arra a két jelenté-
keny lézagra is, mely a székely művelődésnek
különbön oly kiválóan egyenletes jó utján még
áthidalásra, betöltésre vár, nemzeti nevelésünk
legujabb fejleményei folytán.

E fejlődés a műveltségnek igazán alapvető té-
nyezőit vette oly régóta elhanyagolás után ország-
szerte figyelembe. Alapvető két tényezője a nem-
zeti művelődésnek kisdedeink és leányaink gon-
dosabb nevelése, és ez sehol sem fontosabb, sehol
nem sürgősebb, mint épen a létharcz nehéz tusáját
vivő székelység körében.

Mind a kivándorlás, mind a kitelepítés tetemes
kárára volt kisdedeink és leányaink egyenlően
fontos s egyenlőképen kényes megóvásának, jövőjük
biztosításának, nevelésük életre való és nemzeti
irányának. A kivándorlás testileg-lelkileg elsatnyí-
totta, erkölcsileg legtöbbszor megölte s a nem-
zetre, hazára nézve elvesztette a székely leányo-
kat, meg a kivándorlók gondozatlan kisdedeit. A
kisdedeinknek még a hazai földet művelő székely
kiszagda sanyarn munkájával itthon élés sem
nyújthatott elég megóvást; a nehéz mezei és erdei

foglalkozás miatt elhanyagolt kisdedeknek 5 éven alul elhalálozása megdöbbentő mérvű: ezer halálozást közül 518 esik ez életkorra, ezer kisdéd közül 411-et temet korai sír el!

A székely leányoknak pedig az erkölcsös kivándorlás mellett a kitelepítés azon neme is hátrányukra szolgál, melylyel ügyesebb iparos és iskoláikat kitünőbb sikerrel végzett székely ifjak az ország áldásokban gazdagabb, népességben szegényebb vidékeire húzódnak tömegesen; mert míg biztos állásuk és előmenetelük végleg ott marasztja őket (a mi természetes és kívánatos is), a műveltebb osztályokhoz tartozó székely leányok elég képzettségük, testi-lelki szép tulajdonaik dacára is élethivatás nélkül, maguknak és családjuknak bújára-bájára, a székely társadalomnak kárára honn maradnak, pártában vesznek, nem lévén sem megfelelő férjhezmenetellel családalapításra, sem közszolgálatban élethivatás keresésére ily viszonyok közt elég mód és alkalom.

Kisdedeink és leányaink szebb jövőjének biztosítása élen és bár nem elég, de más vidékeket felülmúló mérvben foglalkoztatta eddigis Háromszék vármegye székely közönségét. A sepsi-szentgyörgyi polg. leányiskola mellett, mely — bár szörványosan — tanítónő-képezdebe állt át, így keresetképesítésre, hivatás-betöltésre is segítette növendékeit, ott működik a vármegye kézdí-vásárhelyi „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézete, a szegény szülőtlén leánykáknak nemcsak anyai gondokba vételére, de nőpariskolai és háztartási gyakorlati oktatással tisztes életmód biztosítására. És a Háromszéki Székely Házipariparagyesület által fenntartott, a vármegye által segélyezett sepsi-szentgyörgyi nőpariskola, mely csak most nyeri két évi tanfolyammal újraszervezését, évenként 30 leányt bocsát keresetképesen ki s időnként egy-egy jó növendéket küld az ipartanítónőképezdebe; a nőpariskola mellett pedig az Első Székely Szövőgyár foglalkoztat sok szegény székely leányt. Kovásznán is van nőipartanfolyam az állami leányiskola mellé szervezve, és meggyeszte még 30 tanítónő eszközöl női kézimunka-oktatást.

A kisdedóvásnak szintén példászerű felkarolásáról ismeretes megyénk székelysége. A dálnoki és maksai óvoda-alap, a k. vásárhelyi és zágoni mintászerű kisdédnevelő intézet, a sepsiszentgyörgyi magánóvodának városi segélyezési, Arkoson, N.-Bacsonban s még több helyett nyári óvó létesítése, legújabbán pedig a bereczki szép ajánlattétel, az ilyefalvi gazdag alapítás és a még többfelé folyó ily irányú tárgyalások oly egyszerű áldozatkészségre vallanak, melynek másat hasonló viszonyok közt alig találhatni. És ezt a közönséget felismerő jóirányú munkásságot a hivatalos vármegye is buzgón támogatta. Így 1888-ban, midőn a megyei tanítótestület a gyermekhalandóság nagy mérvűnek megszüntetését célzó intézmények, nevezetesen nyári óvodák felállítására iránt emlékiratot dolgozott ki és terjesztett a vármegye közönsége elé, ez a hasznos, népszerű füzetet 1000 példányban kinyomatta és a községekben ingyen kiosztatta. Egyidejűleg szabályrendeletet alkotott a vármegye a kisdedóvás intézeteinek kötelezett felállítás tárgyában, a mely munkálat sokkal általánosabb kötelező terjesztését célozta az óvodáknak, mint a most életbe lépő óvótörvény. (Folyt. köv.)

Mikép örködünk a kedély, cselekvés és képzelem felett?

(Írta és a kézdi tanítói kör 1890. december 13-án Kézdi-Vásárhelyt tartott gyűlésében felol. asta Magyar György maksai közs. tanító.)

(Folytatás.)

Az atavizmusnak Comenius Amos tabula rasa-ja utját állotta, midőn kimondja, hogy: „A gyermek lelke olyan, mint a viasz; a milyen vonásokat vonsz arra, életén át látszani fog azon.” Nem tulajdonítható-e Mozart, Beethoven ismert kiválósága a már bennök, mint majdnem mindenkiben meglevő és az inger által számtalanszor fölébresztett zenei ingerlékenységnek, mely a gyakori felhívás által mind erősebb és tökéletesebb alakot öltött?

Mindezekből következik, hogy az ingereknek, miket példáuladásnak is nevezhetünk tágabb érte-

lemben, a családi nevelésben oly befolyásnaknak kell lenniök, hogy azok a jót, nemest, igazat honosítsák meg a gyermek lelkében. A gyermeki lélek élelnebb alaperői: a kedély, cselekvés és képzelem. Keserű melancholiával ép úgy nem lehet képzelné 5–6 éves gyermeket, mint szakállas csecsemőt. A véralkat tagadhatlanul hőmérője a gyermek cselekvési ösztönének; azonban ha játszani nem tud, testi vagy lelki betegség jeleit észlelhetni nála. Az eszmetársítás a pálcza nélkül sétálni induló apának pálczát ad kezébe; a képzelem paprikát, borsot árultat boltos módjára a homokhalomból; cserépedény föléből négyes fogatot alkot; a kis leány egyetlen fűződedénykéjével órákig képes készíteni, és természetesen sok tált ételt fog feltálatni. Vegyük először a kedélyt s tekiintsünk be a családba, s a mai anyagi világban nézzük meg egy oly család kedélyét, hol az apró családtagok száma a bibliai Jakóbból megközelíti. Az apa küzd a mindennapiakért, az anya szűken osztja meg, a mit Isten adott, övéi között, s habár szegényes viszonyok között is, de mégis rendjén menne így a dolog, ha egy más, épen jobb módú család viszonyaival nem kellene a magáéit összehasonlítani, és jön a szükség is s így a kettő minden megfontolás nélkül eredményezi az elégtelenséget és elkeseredést. A gyermek gondtalan boldogságában dervajdikod és megtörténik — lehetséges, nem első ízben — a gyermeki kedély ellen alkotott bűn, midőn sajnálat-tal áll elének azon szomorú tapasztalat, hogy: „Mindem jó, a mi a teremtsé kezei közül kikerül, csak az emberek kezei között romlik el.” A család viszonyai terhesek maradnak, a szülői kedély nyomott, beteges; most előáll a gyermeki ép kedély faggatózása is, a tudvágy, s visszafojtja azt a már megszokott családi hangulat folytán egy kinéletlen elutasítás, és a szülő öntudatán kívül gyermekét bizalmatlanná, alátomosá teszi. Most a gyermek, hogy szüleinek terhére ne legyen, bizalmas embert keres, kiből — megeshetik — rossz bajlamainak ápolójára talált.

Most tegyük fel, hogy a család gyermekei nagyobb számban leánygyermek, kikről a nevelés terén legtöbbet kell hogy várjon a társadalom s kiknek, mint leendő anyáknak, az egészséges test mellett legfőbb kelléke az egészséges kedély. Soha ne feledje az anya vagy nevelő, hogy a kedély a magához hasonló hangulatot követel és tőr meg, és vajjon milyen anya lesz az, ki naponként a durvaság jeleivel találkozok? Legyen irányadója azon fontos és elismert tapasztalat, hogy: „A leánygyermek nevelése sokkal nehezebb munka, mint a fiók, kikben sok botlást el kell néznünk egy jóvendőbeli javulás áraképen, míg ha a leány hibái árán jut a megjavuláshoz, értéktelenné válik.”

Az élet mindennapi példákban igazolja, hogy egy jó anya az eltáborodott férjet jó utra tereli és kijeji az élet a maga útját akkor, midőn kimondta, hogy a férfi osztályrésze a küzdés, a nő osztályrésze a szeretet, gyöngédség és türelem. (Folytatása következik.)

Különfélék.

— **Adományozás.** Háromszék megye nagyérdemű alispánja br. Apor Gábor ismét fényes jelét adá fenkölt gondolkodásának. A torjai erdők arányosítása iránt kitűzött törvényeségi tárgyalás alkalmával a kézdí-vásárhely-kantai minorita zárdá 18 holdnyi erdőség iránt igényt támasztott, melyet azonban kellőképen igazolni nem tudván, a község által el nem fogadtatott. Ekkor a nemes báró kijelentette, hogy tekintettel arra, miszerint a zárdát ősei alapították s dus adományokkal látták el, ő is hű akar maradni a család ősi vallásos buzgalmahoz s a 18 hold erdőt sajátjából kiadja a zárdának.

— **A rendőrség köréből.** Folyó hó 3-án délelőtt egy börtárca találtatott 3 frt 30 kr pénzzel a barompiazz-utczában. Igazolt tulajdonos a rendőrségnél átvetheti.

— **Halálozás.** Lőrincz Jánosné sz. Barthos Juliánna Dálnokban folyó hó 1-én 61 éves korában elhalt. Béke poraira!

— **Köszönetnyilvánítás.** A helybeli önkéntes tűzoltó-egylet újonnan alakult önképző köre részére a következő adományok folytak be: Bartha Béla urtól 1 darab jelvénykép, Bene Albert urtól 1 drb 2 kötetű regény, Benkő Gyula urtól 1 darab fali kép és ráma, Benkő Lajos urtól 1 drb asztal, Dávid János urtól 1 darab festett fali kép, Fülöp Alajos urtól 1 drb 2 kötetű regény, János Mózés urtól 1 drb asztal, Kajtar János urtól 1 drb folyóirat, Nagy Károly árvaházi igazgató urtól 6 drb szék, 2 drb nagy kép, 1 drb 1 kötetű regény, 1 drb fali térkép, Nagy József urtól 1 drb persely, 1 drb korsó, Turóczy Albert urtól 1 drb 2 kötetű történelmi regény, Turóczy László urtól 1 darab ruhatartó fogas, Welureiter János urtól 1 darab asztal és 8 drb szék, Csiszár Pál 1 korsó petroleum. Midőn ezen szíves adományok átvételét egyletünk elismeri, örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy a lelkes adakozóknak ifjú egyletünk pártolásáért a nyilvánosság terén is halás köszönetét fejezhesse ki. Vajha ezen szép példa városunk lelkes polgársága közt — társadalmi életünkben oly nemes hivatással bíró ifjú egyletünk érdekében — minél számosabb követőre találja. A kézdí-vásárhelyi önkéntes tűzoltó-egylet önképző köre. Kézdi-Vásárhelyt, 1890. december hó 23-án. Farkas Miklóse jegyző.

— **Nyilvános köszönet.** Helyből és az ország különböző vidékeiről engem, érdemtelen egyént, oly nagy számmal tiszteltek meg újvi szíves üdvözléssel, hogy időm nincs rá egyen-egyen viszonzni e szíves jó indulatot, úgy, hogy kénytelen vagyok e becses lapok hasábjain nyilvánítani e nem érdemlett megtisztelő üdvözléért leghálásabb köszönetemnek kifejezést adni, azon forró kívánsággal, hogy mindezen nemes szívűeknek adjon a jó Isten boldog új esztendőt. Kézdi-Vásárhelyt, 1891. januárius 1. Székely János s. k., kézdí-vásárhelyi ref. pap.

— **Nyilvános köszönet.** A kézdí-vásárhelyi nemes és szentegyházban ősi idők óta azon nemes erény honosult meg, hogy az egyházat és egyházi személyeket a buzgó hívek újvi adományban részesítik. Ez újévben is gyakorolták e nemes erényt a következő buzgó egyháztagok: Az első közt is legelső méltóságos Gilyén Árpád honvédszázados, es. és kir. kamarás ur kiadott az egyházi hivatalnokoknak 20 frtot, Szabó Mózésné ő nagysága 8 frtot, id. Tóth Istvánné ő nagysága 10 frtot, özv. Bartók Sándorné 2 frtot, Molnár Mózés nyugalm 48-iki honvéd hadnagy 1 frtot, Rózsa Elekne 1 frtot, Szöcs Sámuel alapítvány 2 frt 43 kr, Hankó alapítvány 12 frt 45 kr, Fejér Lukács alapítvány 5 frt, e két utolsó alapítványt a két pénzintézet alapította s kamatait folyósítja. Az egyház kepevaltási alapjára kiadott Ambrus Albert szeszgyáros ur 2 frt t. Az egyház és hivatalnaisaim nevében e kegyes adományokért a nyilvánosság terén meleg köszönetet mondani a kegyes adományozó uraknak és uróknak legkedvesebb kötelességemnek tartom. Kézdi-Vásárhelyt, 1891. januárius 1. Székely János, s. k., kézdí-vásárhelyi ref. pap.

— **Nyilt számadás és köszönet.** A kézdí-vásárhelyi jótékony egylet t. hó 10-én tartott választmányi üléseben beszámolt az idej filaristélyek jóvedelméről. A 7 fillaristély bevétel 168 frt 7 krt tett, melyet az estélyek kiadásai fel is emésztettek, szegények segélyezésére mindazáltal 60 frt kiosztatni határozottatott. A választmány köszönetét nyilvánította Kiss Károly urnak és nejeének azon buzgalomért, melyet nevezettek a taggyűjtés körül kifejtettek. Köszönetének adott kifejezést a fillaristélyek időnkénti rendezésével és az estélyeken felolvasással, énekekkel, szavalattal és zenével közreműködött következő urakkal és hölgyekkel szemben: Benkő Mariska, Dobay Lajosné, Székely Jánosné, Török Bálintné, Welureiter Jánosné, Bernáld Anna, Jakab Katinka, Márton Ilona, Nagy Ilona, Pollák Augustza, Szentpéteri Mariska, Servatius Lenke, Székely Melinda, Szöcs Irén, Wertán Katinka, János Amál, Földes Szabina, Bartók Károly polgm., Dobay János főkapit., Alberti Albert, Benkő István, Boeskor Kálmán, Deák Árpád, Fejér Antal, János Géza, ifj. János Mózés, Kis Lajos, Kis Mózés, Koncz Sándor, Mérei Tivadar, Pap János, Szentiványi Kázmér, dr. Szentpéteri Bálint, Szentkovics Jenő, Wertán Endre, Wertán István, Molnár Kálmán, Nagy Károly, Erdélyi Károly, Czimbalmos Ferencz. Fogadják nevezettek e helyen is a nemes cél érdekében kifejtett buzgalmuért a egylet teljes elismerését. Kézdi-Vásárhelyt, 1890. decz. 22-én. Nagy Mózésné jelölők, dr. Balogh Vendel jegyző.

— **Adler I. L.** uraknak lapunk mai számában levő hirdetményét ajánljuk olvasó közönségünk figyelmébe.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Ifj. Dobay János.

Nyílt tér.*

BÁLI SELYEM SZÖVETEK méterenkint 60 krtól 6 frt 35-ig. (Mintegy 300-féle színben.) Egész öltözöttekre és darabonként küld portó- és vámmentesen **G. Henneberg** gyári rak-tára Zürichben. Levelekre 10 kros bélyeg ra-gasztandó.

* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

Hirdetések.

T. cz.

Tudomásom lévén arról, hogy az állam részéről kiadott

regále-igazolványok (járadék-szelvények)

a legtöbb esetben ügyvédek és közjegyzők közbenjárásával vétetnek ki és ezek által értékesíttetnek a felek javára, bátor vagyok az eladás megkönnyítése céljából szolgálataimat ezennel felajánlani. Váltó-üzletemben az ebbeli forgalomnak nagy része összpontosul és mindenkor abban a helyzetben vagyok, ilyféle igazolványokat a legjobban árban (külön megtérítve a január 1-től folyó 4¹/₂% kamatot) értékesíteni.

Maradok kiváló tisztelettel

Adler J. L.

Bank- és váltó-üzlet Brassó.

Sz. 6729—1890.

Pályázati hirdetmény.

A márkosfalvi körjegyzői csoportban lemondás folytán üresedésbe jött körjegyzői állomásnak választás útján leendő betöltésére nézve pályázatot nyitok.

A csoport áll: Márkosfalva, Martonfalva, Hatolyka, Kézdi-Szentkatolna községekből és a körjegyzői csoport székhelye Kézdi-Martonfalva leendő.

Felhívom azokat, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, mikép az 1883. évi I. t. cz. 1-ső és 6-ik §§-ban előírt képességeket a községi törvény 74. §-a értelmében igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám 1891. évi január hó 15-éig adják be.

A később érkezett pályázatok figyelembe vétetni nem fognak.

Kézdi-Vásárhely, 1890. december 30.

Gábor Péter,
főszolgabíró.

Sz. 6828—1890.

Pályázati hirdetmény.

Osdola, K.-Martonos községekben a körjegyzői állomás helyettesítés útján betöltendő lévén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, mikép az 1886. évi XXII. t. cz. 74. §. értelmében az 1883. évi I. t. cz. 1. és 6. §§-aiban foglalt minősítéseket, eddigi szolgálati viszonyukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám 1891. évi január hó 14-ig adják be.

A később beérkezett pályázatok figyelembe vétetni nem fognak.

Kézdi-Vásárhely, 1890. december 26.

Gábor Péter,
főszolgabíró.

Sz. 5859/1890.

polg.

Hirdetmény.

A Bereczk községben gyakorolt italmérésijogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1891. évi január hó 21-ének d. e. 9 órájára a kir. törvényszékhez Elekes Béla kir. törvényszéki bíró hivatalszobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítetik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezen-nel idéztetnek.

A kézdívásárhelyi kir. törvényszék 1890. évi december hó 16-án.

Ponori Sándor,
elnök.
Páll Venczel,
jegyző.

Sz. 5859/1890.

Newyorki Germania

életbiztosító társaság

alapíttatott 1860-ik évben.

Biztosítási állag 1889.

év végén

M. 226.319,585.

Tiszta vagyon

63.010,357.

Európában elhelyezett tőkék

5.854,622.

Kiváló előnyös díjtablázatok és biztosítási módozatok.

Magyarországi vezérképviselőség

Budapesten, VI. Gyár-utca 13.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

Állomások	Vegyes vonat	Sze-mély-vonat	Gyors-vonat	Állomások	Vegyes vonat	Sze-mély-vonat	Gyors-vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Sze-ben felé)	(érk. ind.)	3.13	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)				(érk. ind.)	3.18	
Botfalva	4.—	10.32	2.43	Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé)	(érk. ind.)	4.36	7.51
Földvár	4.70	10.50		Nagy-Enyed	(érk. ind.)	5.06	
Mogyorós	4.44	11.04		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vá-sárhely felé)	(érk. ind.)	5.24	8.41
Apáczs	5.04	11.18			(érk. ind.)	5.57	
Kőpecz	5.10	11.30		Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	6.08	
Ágostonfalva	5.40	11.45			(érk. ind.)	6.36	
Alsó-Bákos	5.47	11.51		Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	6.42	10.48
Homoród	6.06	12.06			(érk. ind.)	8.10	
Kacsa	6.35	12.27		Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	8.30	2.08
Bene	6.54	12.39			(érk. ind.)	12.41	
Erked	7.17	12.56		Budapest	(érk. ind.)	1.09	7.15
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)	7.39	1.12			(érk. ind.)	8.15	
Segesvár (vendéglő)	8.11	1.34			(érk. ind.)		
Medgyes	8.38	1.49			(érk. ind.)		
	8.47	1.59			(érk. ind.)		
	10.40	2.59			(érk. ind.)		

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délelőtt 9 óra 48 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 23 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasut.

Héjasfalva	indul délelőtt 12.—	Székely-Udvarhely	indul délután 2.45
Székely-Keresztur	12.31	Bögöz	3.15
Nagy-Galambfalva	1.05	Nagy-Galambfalva	3.41
Bögöz	1.21	Székely-Keresztur	4.18
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 1.50	Héjasfalva	érkezik este 4.50

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelyt.